

מוסיקה חברתית

הפרעות, קשב, ריכוז.

שירים פשוטים

כולם רוצים שירים פשוטים*
שירים בשני אקורדים
כולן דורשות מילים פשוטות
שלא אומרות לי שום דבר.

יוצאים לרקוד רוצים לשמוח
לא לחשוב יותר מידי
לשיר בשני קולות
שעם ישראל עוד חי.

...
כולם רואים שעה טובה
ומוחאים כפיים
אך השעה היא די רעה
תראו איך שאני נראה.

רוצה לבכות רוצה לצרוח
אך את זה לא ישדרו
להיות נחמד כדאי
כי עם ישראל עוד חי.
(מילים ולחן: שלמה גרוניך)

מי מקשיב למילים
מי מקשיב למילים,
מי מקשיב למילים,
מי בודק אם החרוז
מתיישב מאה אחוז?
כשהקצב טוב -
אין שום צורך לחשוב.

...
לפעמים הן משתתקות,
המילים מסתלקות.
מה שנשאר זה רק גניחה,
צווחה או אנחה
עד שבא לבכות.

מי מקשיב למילים,
מי מקשיב למילים,
למה על מילים לשקוד
כשאפשר פשוט לרקוד
ולהתמכר
לחבוב ולפסנתר?

(מי מקשיב למילים", מילים: אהוד מנור. לחן: מתי כספי)

· "רוצה לצרוח, אך את זה לא ישדרו" -
מה הביקורת ששלמה גרוניך בא
להעביר בשיר? כלפי מי פונה הביקורת?

· "כשהקצב טוב - אין שום סיבה לחשוב" - מה הביקורת
שאהוד מנור בא להעביר בשיר? מה גורם לאנשים להתעלם
מהמילים ולהתמכר לקצב?

· מה היחס בין הביקורת העולות משני השירים? האם
הביקורת סותרות אחת את השניה, או שמא הן משלימות?

· איזה סוג של שירים "כולם רוצים" לפי שלמה גרוניך? איזה סוג שירים הוא רוצה לכתוב? מה מונע ממנו לעשות זאת?
· מה התשובה לשאלתו של אהוד מנור "מי מקשיב למילים"? למה כן מקשיבים בשירים לפי דעתו?

· מדוע לדעתכם אנשים רוצים "שירים פשוטים", ולא שירים של "ככי וצרחות"?
· מדוע אהוד מנור בחר להלחין את שיריו למרות שהמנגינה "מסתירה" את המילים? האם המוסיקה בהכרח "משתלטת" על השיר, או שהיא יכולה גם לסייע למילים?
· האם אתם מקשיבים למילים של שירים? אם לא, למה אתם כן מקשיבים בשיר?
· האם יש שיר שאתם יודעים את מילותיו בעל פה, אך אף פעם לא חשבתם על המשמעות שלו? כיצד זה ייתכן? מה זה אומר על מידת ההשפעה של השירים עלינו?

קראו את שמות השירים המופיעים בעמוד הבא. איזו אסוציאציה עולה לכם מאותם השירים? מה הנושא שלהם, לפי מה שידוע לכם? כעת עיינו בשירים עצמם.

* שירים פשוטים - השיר נכתב לאחר שגרוניך המתוסכל מאי שידור שירי המחאה שלו בגלי צה"ל טילפן לגידי אביבי, אחד העורכים הבכירים בתחנה, שאמר לו שהוא אמנם אוהב את שיריו, אבל מדיניות התחנה גורסת ש"העם" מעדיף להאזין לשירים פשוטים.
(מתוך הבלוג של יואב קוטנר, http://www.kutnermusic.com/2010/04/blog-post_05.html)

ולס להנגת הצומח

כבר פורחים נרקיסים בשמורות הטבע
מרבדים נפרשים בשפלת החוף
כלנית וכרכום, אלף גון וצבע
והחוק שאומר - כאן אסור לקטוף!

רק עלי אין החוק משגיח
רק עלי איש אינו שומר
לו היו לי עלי גביע
אז, היה מצבי אחר.

ציפורים נדירות כבר דוגרות בסלע
אילנות נדירים נשמרים לחוד
איילות נבהלות מסתכלות בשלט
בו כתוב בפירוש שאסור לצוד!

רק עלי עוד לא שמו שלט
מסביב אין לי כל גדר
לו הייתי, נאמר, איילת
אז היה מצבי אחר!
...
אז אני לפעמים חושבת
כי היה זה אולי רצוי
לו הייתי נרקיס או רקפת
או אפילו איזה בן חצב מצוי
הסתכלו מה שקורה לי בדרך:
כל אחד עובר, חוטף, קוטף, קולע לו זר
לו הייתי חיה או פרח
אז היה מצבי אחר!
(מילים ולחן: נעמי שמר)

יהיה טוב

אני מביט מהחלון וזה עושה לי די עצוב,
האביב חלף עבר לו, מי יודע אם ישוב.
הליצן נהיה למלך, הנביא נהיה ליצן,
ושכחתי את הדרך אבל אני עוד כאן.

ויהיה טוב, יהיה טוב, כן
לפעמים אני נשבר
אז הלילה, הו הלילה
איתך אני נשאר

שם למעלה בשמיים עננים לומדים לעוף,
ואני מביט למעלה ורואה מטוס חטוף.
ממשלה של גנרלים מחלקת את הנוף,
לשלהם ולשלנו, ולא רואים ת'סוף.

הנה בא נשיא מצרים
איך שמחתי לקראתו
פירמידות בעיניים
ושלום במקטרתו
ואמרנו בוא נשלימה
ונחיה כמו אחים
ואז הוא אמר קדימה,
רק תצאו מהשטחים.

ויהיה טוב...

(יהיה טוב, מילים: יהונתן גפן. לחן: דויד ברוזה)

· "רק עלי..." - מה מנסה נעמי שמר להביע באמצעות ההנגדה בין הבית לפזמון? מה המסר שהשיר בא להעביר?
· "לו הייתי חיה או פרח" - על מי מדבר השיר, אם לא על חיה או פרח? על מי לא שומרים? (התשובה המקובלת מופיעה ב**תחתית הדף***)
· האם בשיר יש רמז למסר האמיתי? באילו דרכים "מסווה" נעמי שמר את אותו המסר בשיר?
· מהם המסרים שיהונתן גפן מעביר בשירו? עד כמה הם מוסווים?

· מה מצב שמירתו של הטבע לפי נעמי שמר, כפי המתואר בבתי השיר? מה מצבה של הדוברת לפי המתואר בפזמונים?
· איזו מציאות מתאר יהונתן גפן בבתי של השיר? במה הוא מתמקד בפזמון?

· איזה שיר מבין השניים אפקטיבי יותר לדעתכם, שירו של יהונתן גפן בעל המסר הגלוי, או שירה של נעמי שמר, בעל המסר הסמוי? מה היתרונות והחסרונות שבכל אחת מדרכי הכתיבה?
· האם העיון בשירים הללו גרם לכם להפנים את המסרים שלהם יותר מקודם לכן? האם הפנמה שכזו יכולה להתרחש מהקשבה סתמית לשירים?
· מהי מטרתם של הכותבים של שירי המחאה שקראתם עד כה? האם לדעתכם הם מצליחים להשיג אותה?
· מדוע אנחנו מקשיבים למוסיקה? האם אנו רואים בה כלי לשינוי עצמי וחברתי, או אמצעי ביזור בלבד?

האזינו השמים - לפי שהיה משה קרוב לשמים לפיכך אמר **"האזינו השמים"**, ולפי שהיה רחוק מן הארץ אמר **"זת שמע הארץ אמרי פי"**, בא ישעיה וסמך לדבר **"שמעו שמים"** שהיה רחוק מן השמים **"האזינו ארץ"** שהיה קרוב לארץ.
(ספרי דברים, האזינו פסקה שו)

· מה ההבדל בין שמיעה להאזנה לפי הספרי?
· האם אנחנו מצליחים "להאזין" לשירים, מקרוב, או שמא רק "לשמע" אותם מרחוק? כיצד ניתן לפתח יכולת "האזנה" שכזו?

* סיפור שסיפרה נעמי שמר אודות השיר: אני מקבלת הרבה טלפונים ממבצעים של שירי, ממדריכי נוער, ממרצים וגם... גננות. ויום אחד התקשרה אלי גננת ושאלה בפה: "אני יודעת איך להלביש את האיילה שבשיר, את הרקפת, את הצבעוני, אבל יש בסוף אחת שאומרת שהיא לא חיה ולא פרח, איך להלביש אותה?", אמרתי לה שתלביש אותה... מדים של חיילת.
(מתוך אתר "מימה", 58, http://www.mima.co.il/fact_page.php?song_id=58)